

Ткачук І. Д. – ад'юнкт кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2717-250X>

Методологія дослідження впливу християнських цінностей на формування правової культури України

Метою статті є з'ясування методологічних підходів дослідження впливу християнських цінностей на формування вітчизняної правової культури. **Методологічною основою** публікації стало застосування комплексу методів, необхідних для реалізації наукової мети, зокрема формальної логіки (аналіз, синтез, узагальнення) і герменевтики, які дали змогу опрацювати тексти нормативних, доктринальних та релігійних джерел, виявити сутність окремих наукових позицій сучасних авторів. **Наукова новизна.** Запропоновано авторський методологічний підхід дослідження впливу християнства на формування ціннісних основ вітчизняної правової культури, що може стати підґрунтям для подальших наукових розвідок у цьому напрямі. **Висновки.** Методологія дослідження впливу християнських цінностей на формування правової культури України має складну архітектуру, яка не обмежена лише сукупністю філософських чи загальнонаукових методів. Аналіз доктрин християнських церков має доповнюватися вивченням практики діяльності цих церков, що дає змогу досягти об'єктивності в оцінці релігійного впливу на право. У методологічному значенні важливим є підготовка необхідного понятійно-категоріального апарату, оскільки від цього залежить рівень теоретичних узагальнень дослідження.

Ключові слова: методологія; метод; категоріальний апарат; християнські цінності; правова культура; процес пізнання.

Вступ

Процес впливу християнських цінностей на формування правової культури України контролюється та довготривалий, тому методологія його дослідження не може полягати суто у використанні еkleктично обраних методів чи методологічних підходів. Складність об'єкта пізнання, його знаходження на стику декількох галузей знань, насамперед, наук юридичного спрямування (філософії права, загальної теорії права, історії політико-правових вчень, правової аксіології), а також філософії, релігієзнавства, теології та соціології, зумовлює необхідність у комплексному підході до підготовки відповідного методологічного концепту, що дозволить отримати об'єктивні та системні висновки.

Теоретичним підґрунтям дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних вчених: Д. Вовк, С. Гусарева, Д. Керімова, М. Костицького, О. Павлишина, П. Рабіновича, О. Тихомирова, О. Скакун, О. Юркевич та ін.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є дослідження методологічного забезпечення впливу християнських цінностей на формування вітчизняної правової культури.

Виклад основного матеріалу

Успіх будь-якого дослідження залежить від визначення методології та її правильного застосування. Методологія повинна орієнтувати дослідника на послідовність здійснюваних пізнавальних процедур, правильне використання понятійно-категоріального апарату, забезпечувати

всебічність отримання інформації щодо процесів та явищ, які вивчаються, тощо. Слушною є думка Р. Циппеліуса, який стверджував, що методологія «позначає спосіб раціонального, зрозумілого, а отже контрольованого пошуку відповідей на ще не вирішені питання» (Tsypelius, 2004, р. 3). Водночас теоретичне опрацювання методологічних питань є одним із найскладніших у процесі дослідження.

Слід зазначити, що нині в науковому просторі немає однозначної дефініції поняття «методологія». Традиційно – це система принципів, методів та логічних прийомів, які застосовують у процесі пізнання, а також вчення про цю систему. Однак такий підхід є дещо спрощеним. Так, на думку Д. Керімова, методологія є явищем інтегральним, яке об'єднує низку компонентів: світорозуміння та фундаментальні загально-теоретичні концепції, філософські закони й категорії, загальні та конкретно-наукові методи. Тому, як зауважує вчений, методологію не можна зводити до одного з названих елементів, зокрема до методу чи вчення про методи, оскільки за її межами тоді залишаться інші компоненти (Kerimov, 2001, р. 46).

Науковці переважно наголошують на тому, що вибір методологічного інструментарію повинен бути обумовлений предметом наукового дослідження. Так, академік М. Костицький як прихильник методологічної свободи дослідника та поліпарадигмальної методології зазначає: «...не предмет визначає метод, а дослідник. За методологію він може обрати будь-яку теорію, пов'язану з нею систему категорій, понять,

правил, та через призму цієї теорії (як готової методології) пізнавати юридичну дійсність, а може сам (якщо він здатний) виробляти власну методологію» (Kostytskyi, & Kushakova-Kostytska, 2014, p. 211). Також він вважає, що під час здійснення правових досліджень необхідно відмовитися від ієрархій-методологій, які визначаються як філософська, загальнонаукова, конкретно-наукова, а «розташувати» їх за горизонталлю. Крім того, учений може використовувати їх за власним вибором. Адже методологія як вчення необхідна, насамперед, для розвитку наукового світогляду (Kostytskyi, 2013, p. 6).

З огляду на зазначені вище положення та з метою отримання об'єктивного й істинного знання, дослідження впливу християнських цінностей на формування вітчизняної правової культури потребує виконання декількох завдань.

По-перше, у процесі пізнання необхідно дотримуватися таких важливих принципів:

1) дослідження впливу християнства на правову культуру має відбуватися у діалектичному взаємозв'язку з іншими чинниками її становлення (норми римського права, еллінська філософія), що певним чином можна простежити у працях Г. Бермана (Berman, 1983), Г. Мальцева (Maltsev, 2013) та І. Луцького (Lutskyi, 2012);

2) використання специфічних релігійних термінів і понять потребує тлумачення та встановлення їх співвідношення з традиційним для юридичної науки понятійним апаратом;

3) погляди християнських конфесій на правові явища мають порівнюватися з відповідними світськими концепціями (Medvedieva, 2017);

4) дослідження ролі християнських цінностей у формуванні правової культури України не може бути обмежене лише аналізом доктрин християнських церков, а має доповнюватися вивченням практики діяльності зазначених церков.

Щодо останнього, Д. Вовк справедливо зауважує: «Звернення до релігійної практики має особливе значення в умовах відносної слабкості чи не оформленості релігійної доктрини. Зокрема, питання права й держави, їхньої ролі в сучасному суспільстві осмислені православними богословами та філософами набагато менше, ніж їхніми католицькими чи протестантськими колегами» (Vovk, 2014, p. 142). Тому дослідження діяльності українських православних церков під час виборів Президента України 2004 та 2010 років, Революції Гідності 2013 року, під час отримання Томосу про автокефалію 2019 року дає можливість об'єктивно оцінити реальний зміст доктрини цих церков стосовно реалізації політичних прав громадян і демократії.

Крім того, відсутність аналізу релігійної практики унеможлиблює досягнення об'єктивності

в оцінці релігійного впливу на право, адже діяльність досить часто може бути опозиційною релігійним нормам чи доктрині, до того ж, не менше впливати на право, ніж нормативний чи доктринальний елементи (Vovk, 2014, p. 143).

По-друге, для комплексного вивчення окресленої проблематики з методологічної точки зору надзвичайно важливим є розроблення понятійно-категоріального апарату, оскільки від цього залежить рівень теоретичних узагальнень дослідження, що є важливим індикатором його наукової оригінальності та новизни. Вітчизняні теоретики права С. Гусарев та О. Тихомиров зазначають, що поняття й категорії є необхідними «інструментами» наукового правового дослідження, оскільки надають узагальнені результати пізнання суттєвих властивостей, зв'язків і відношень державно-правових явищ (Husarev, & Tykhomyrov, 2005, p. 70).

Поняття та категорії сприяють об'єднанню правових знань, дозволяють розглядати правову реальність у єдності її елементів, сприяючи цілісності пізнавальної діяльності. Свого часу О. Скакун стверджувала, що відкриття можливостей з метою кращого розуміння динамізму у розвитку певних аспектів державно-правового життя відбувається завдяки поняттям і категоріям, які дозволяють зануритись у саму сутність процесів у праві, навіть тих, що відбуваються на глибинному рівні (Skakun, 2006, p. 33).

Варто зауважити, що у сучасній правовій літературі наявний нечисленний понятійно-категоріальний апарат, який можна було б використати для аналізу взаємозв'язку християнства й правової культури. Так, одне з базових, у контексті нашого дослідження, поняття «християнські цінності» зазвичай вивчають у межах богословського (найзмістовніший аналіз вказаного поняття міститься в працях католицьких теологів і ґрунтується на ідеях блага Фоми Аквінського), але не юридичного дискурсу.

Однозначного підходу до визначення поняття «християнські цінності» не існує, адже зміст і структура християнських цінностей не є сталими, вони змінювалися разом з історичним розвитком суспільства й самої релігії. У загальному значенні – це система загальнолюдських цінностей (свобода, рівність, справедливість, милосердя тощо) із системоутворюючою домінантою вселенської любові (Tkachuk, 2020). Проте, у межах кожної окремо взятої конфесії поняття християнських цінностей набуває різного змістовного значення. Наприклад, базовими цінностями протестантизму є: *sola Scriptura, sola gratia, sola fides, solus Christus, soli Deo Gloria* (тільки Писання, тільки благодать, тільки віра, тільки Христос, тільки Богу слава), а також аскетизм та перфекціонізм.

Аскетизм у світському житті означає відмову від надмірності й задоволення та зосередження на молитві, виконання добрих справ, а також суворе ставлення до алкоголю, азартних ігор тощо. Для протестанта ключове поняття – дисципліна, на протигагу, притаманного для вірян традиційних конфесій, чергування «гріха» та «каяття». У концепції перфекціонізму цінністю є поетапне вдосконалення особистості на шляху до святості (Timofeev, 2019; Maistrenko, 2019).

У методологічному значенні також важливо з'ясувати зміст поняття «правової культури», адже на сьогодні в юридичній науці існує велика кількість дефініцій зазначеного терміну, що пов'язано з багатогранністю та багатоаспектністю цього явища, зокрема з тим, що у кожному окремому випадку дослідження поняття правової культури відбувається відповідно до конкретного контексту розвитку суспільства.

Так, О. Павлишин поняття «правова культура» розкриває через систему елементів, головними з яких є: ідея права, яка утворює змістовну основу правової культури; авторитет права, повага до його першооснов; правосвідомість, що адекватна правовій системі; правові традиції, потреби й навички діяльності відповідно до закону; правові знання, уявлення, цінності та погляди, юридична освіта; власне, поведінка громадян, інших соціальних суб'єктів у режимі законності відповідно до правових установок і переконань; правова активність населення, посадових осіб і законодавців тощо (Pavlyshyn, 2013, p. 84). Водночас Л. Макаренко вважає, що правова культура – це система створених діяльністю суб'єктів права духовних цінностей, що функціонує як форма (спосіб) здійснення прогресивного правового розвитку людини, людства й суспільних умов їхньої життєдіяльності (Макаренко, 2018).

У сучасних філософсько-правових дослідженнях найпоширенішим є аксіологічний підхід, за яким до культури належить не вся людська діяльність та її результати, а тільки те, що є суспільним благом, цінністю для суспільства. Таким чином, правова культура – це система правових цінностей (відповідність права вимогам справедливості, реальність основних прав і свобод людини, якісне законодавство, високий рівень правореалізаційної культури, досконала юридична техніка, розвинута правова наука та юридична освіта, ефективна юридична практика, стабільний правопорядок тощо), які відповідають рівню соціального прогресу, якого досягло людство. Тобто правову культуру можна визначити як усе прогресивне, що створене людством у правовій сфері.

Отже, правова культура – це різновид загальної культури, що охоплює всі матеріальні

та духовні досягнення людства у сфері права. Таке розуміння правової культури дозволяє дослідити її у діалектичному взаємозв'язку з іншими різновидами культури: економічною, політичною, релігійною (зокрема християнською) тощо, що також забезпечує дотримання принципу системності дослідження.

По-третє, істинність отриманих результатів залежить від вдало підібраних методів (від лат. *methodus* – засіб, спосіб, шлях). Зокрема П. Рабінович зазначає, що, обираючи методи, необхідно керуватися трьома постулатами:

1) об'єктивною обумовленістю обраних методів дослідження;

2) необхідністю встановлення єдиної істини, вірогідність якої можна довести й перевірити завдяки певним об'єктивним критеріям;

3) спроможністю дослідницького методу наближати до розкриття соціальної сутності явищ, що вивчаються, а не призводити до приховування, замаскування їх (Rabinovych, 2001, p. 170).

Варто зауважити, що окремо взятий метод не здатний повністю охопити предмет пізнання. Це можливо лише за умови комплексного його осягнення, що ґрунтується на системі наявних в арсеналі науки методів.

З огляду на вище зазначені положення, у процесі дослідження впливу християнських цінностей на формування правової культури варто застосовувати окреслені методи.

Пізнаючи предмет, насамперед, потрібно осягнути зміст основних категорій і понять у їхньому соціокультурному контексті, використовуючи такі методи формальної логіки, як: аналіз, синтез, узагальнення, індукція, дедукція, конструювання понять тощо. (Yurkevych, 2019). Застосування цих методів дає можливість розкрити поняття «християнські цінності», «правова культура» та з'ясувати їхню сутність.

Діяльність з релігійними й правовими текстами зумовлює необхідність у застосуванні герменевтичного методу. Герменевтикою (від грец. *hermeneutike* – мистецтво тлумачення) в широкому значенні є теорія та практика інтерпретації текстів. А текст – це унікальна система знаків, символів, які пов'язані між собою особливими відношеннями. Також важливим є використання юридичної герменевтики як методології, що дозволяє адекватно тлумачити зміст і смислово інтерпретацію християнських цінностей.

Комплексне дослідження ролі християнства у формуванні правової культури можливе з використанням діалектичного методу. Відповідно до вимог діалектики усі релігійно-правові явища мають аналізуватися у взаємному зв'язку між

собою й суспільними процесами, у їхній взаємодії та взаємовпливах. Вони вивчаються не в статичності, а в динаміці. Закони й категорії діалектики допомагають досліджувати джерела, механізм трансформації цінностей та особливості виникнення, становлення й функціонування релігійно-правових цінностей.

Продуктивним також є застосування соціологічних методів (спостереження, вивчення та збір статистичних даних, аналіз документів), що дають змогу отримати інформацію щодо рівня релігійності українського суспільства, конфесійної та церковної належності тощо.

Наукова новизна

Наукова новизна одержаних результатів у процесі пізнання конкретизується через викладені вище теоретичні дані й обґрунтування авторського методологічного підходу дослідження впливу християнства на формування ціннісних основ вітчизняної правової культури, що може слугувати підґрунтям для подальших наукових розвідок у цьому напрямі. Зокрема, у публікації висвітлено проблемні питання щодо визначення поняття «християнські цінності», а також обґрунтовано необхідність вивчення практики діяльності християнських церков і доцільності застосування поліметодологічного підходу.

Висновки

Отже, можна дійти таких висновків:

1. Методологія дослідження впливу християнських цінностей на формування правової культури України має складну архітектуру, яка не обмежена лише сукупністю філософських чи загальнонаукових методів.

2. Християнські цінності (любов, милосердя, жертвовність, свобода, справедливість, соборність, відповідальність кожної людини перед Богом, плюралізм, взаємоповага, самовдосконалення людини) закладають духовне підґрунтя процесу формування вітчизняної правової культури.

3. Аналіз доктрин християнських церков має доповнюватися вивченням практики діяльності цих церков, що дозволяє досягти об'єктивності в оцінці релігійного впливу на право.

4. У методологічному значенні важливим є розроблення комплексного поліметодологічного підходу, а також необхідного понятійно-категоріального апарату, оскільки від цього залежить рівень теоретичних узагальнень дослідження.

Крім того, зауважимо, що у межах цієї статті висвітлено лише декілька суттєвих методологічних підходів дослідження впливу християнських цінностей на формування правової культури в Україні. Це питання залишається відкритим і може бути предметом подальших наукових розвідок, зокрема з використанням вищенаведених положень.

REFERENCES

- Berman, H.J. (1983). *The Formation of the Western Legal Tradition*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Husariev, S.D., & Tykhomyrov, O.D. (2005). *Yurydychna deontologhiia. Osnovy yurydychnoi diialnosti [Legal deontology. Fundamentals of legal activity]*. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
- Kerimov, D.A. (2001). *Metodologija prava (predmet, funktsii, problem filosofii prava) [Methodology of law (subject, functions, problems of law philosophy)]*. Moscow: Avanta [in Russian].
- Kostytskyi, M.V. (2013). Deiaki pytannia metodolohii yurydychnoi nauky [Some questions of methodology of legal science]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 1, 3-11. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknvvs_2013_1_3 [in Ukrainian].
- Kostytskyi, M.V., & Kushakova-Kostytska, N.V. (2014). Dialektyka prava yak zahalne vchennia pro pravo [Dialectics of law as a general doctrine of law]. *Filozofski ta metodolohichni problemy prava, Philosophical and methodological problems of law*, 2, 208-213. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fmpp_2014_2_20 [in Ukrainian].
- Lutskyi, I.M. (2012). *Khrystyanstvo yak svitohliadne dzherelo ukrainskoi derzhavy i prava [Christianity as a worldview source of the Ukrainian state and law]*. Ivano-Frankivsk: Symfoniia forte [in Ukrainian].
- Maistrenko, S.V. (2019). Etychni tsinnosti khrystyanstva u strukturі hospodarsko-ekonomichnykh vidnosyn [Ethical values of Christianity in the structure of economic relations]. *Finansovyi prostir, Financial space*, 2, 30-38. doi: [https://doi.org/10.18371/fp.2\(34\).2019.178494](https://doi.org/10.18371/fp.2(34).2019.178494) [in Ukrainian].
- Makarenko, L.O. (2018). Subiekt pravovoi kultury: kontseptualni zasady doslidzhennia [The subject of legal culture: conceptual foundations of research]. *Journal "ScienceRise: Juridical Science"*, 3(5), 15-21. doi: 10.15587/2523-4153.2018.143337 [in Ukrainian].
- Maltsev, G.V. (2013). *Kulturnye traditsii prava [Cultural traditions of law]*. Moscow: Norma [in Russian].
- Medvedieva, M.O. (2017). Mizhnarodne pravo ta khrystianski tsinnosti u sferi prav liudyny [International Law and Christian values in Human Rights]. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn, Actual problems of international relations*, 2(127), 73-81. doi: <https://doi.org/10.17721/apmv.2016.127.2.73-81> [in Ukrainian].
- Pavlyshyn, O.V. (2013). Pravova kultura yak pokaznyk rinvnia rozvytku systemy yurydychnoi osvity (semiotyko-pravovyy aspekt) [Legal culture as an indicator of the level of development of the legal education system (semiotic-legal aspect)]. *Yurydychna psykholohiia ta pedahohika, Legal psychology and pedagogy*, 2, 82-93 [in Ukrainian].
- Rabinovych, P.M. (2001). *Osnovy zahalnoi teorii prava ta derzhavy [Fundamentals of the general theory of law and state]*. Kyiv: Atika [in Ukrainian].

- Skakun, O. (2006) *Teoriia derzhavy i prava. Entsyklopedychnyi kurs [Theory of state and law. Encyclopedic course]*. Kharkiv: Espada [in Ukrainian].
- Timofeev, E.V. (2019). Spetsifika etiki i aksiologii protestantizma: potentsial k vnutrikonfessionalnomu dialogu [The specifics of the ethics and axiology of Protestantism: the potential for intra-confessional dialog]. *Manuskript, Manuscript*, 1, 125-128. doi: <https://doi.org/10.30853/manuskript.2019.1.27> [in Russian].
- Tkachuk, I.D. (2020). Khrystyianski tsinnosti yak osnova formuvannia suchasnoi vitchyznianoï pravovoi kultury [Christian values as the basis for the formation of modern domestic legal culture]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal, Legal scientific electronic journal*, 2, 505-508. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/132> [in Ukrainian].
- Tsyppelius, R. (2004). *Yurydychna metodolohiia [Legal methodology]*. Kyiv: Referat [in Ukrainian].
- Vovk, D. (2014). Khrystyianska pravova tradytsiia: okremi aspekty metodolohii doslidzhennia [Christian legal tradition: some aspects of research methodology]. *Pravo Ukrainy, Law of Ukraine*, 6, 139-148. Retrieved from http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6146/1/Vovk_139_148.pdf [in Ukrainian].
- Yurkevych, O.M. (2019). Kompleksnyi kharakter lohiky v yurydychnii metodolohii [Complex Character of Logic in Legal Methodology] *Visnyk Natsionalnoho yurydychnoho universytetu imeni Yaroslava Mudroho, The Bulletin of Yaroslav Mudryi National Law University*, 1(40), 39-49. doi: <https://doi.org/10.21564/2075-7190.40.155749> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Berman H. J. *The Formation of the Western Legal Tradition*. Cambridge, Mass : Harvard University Press, 1983. 657 p.
- Гусарев С. Д., Тихомиров О. Д. Юридична деонтологія. Основи юридичної діяльності : навч. посіб. Київ : Знання, 2005. 655 с.
- Керимов Д. А. *Методология права (предмет, функции, проблемы философии права) : монография. 2-е изд. М. : Аванта+, 2001. 560 с.*
- Костицький М. В. Деякі питання методології юридичної науки. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 3–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknvvs_2013_1_3.
- Костицький М. В., Кушакова-Костицька Н. В. Діалектика права як загальне вчення про право. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2014. № 2. С. 208–213. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fmpp_2014_2_20.
- Луцький І. М. Християнство як світоглядне джерело української держави і права : монографія. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2012. 468 с.
- Майстренко С. В. Етичні цінності християнства у структурі господарсько-економічних відносин. *Фінансовий простір*. 2019. № 2. С. 30–38. doi: [https://doi.org/10.18371/fp.2\(34\).2019.178494](https://doi.org/10.18371/fp.2(34).2019.178494).
- Макаренко Л. О. Суб'єкт правової культури: концептуальні засади дослідження. *Journal «ScienceRise: Juridical Science»*. 2018. № 3 (5). С. 15–21. doi: [10.15587/2523-4153.2018.143337](https://doi.org/10.15587/2523-4153.2018.143337).
- Мальцев Г. В. *Культурные традиции права : монография. М. : Норма, 2013. 608 с.*
- Медведєва М. О. Міжнародне право та християнські цінності у сфері прав людини. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2016. Вип. 127/2. С. 73–81. doi: <https://doi.org/10.17721/apmv.2016.127.2.73-81>.
- Павлишин О. В. Правова культура як показник рівня розвитку системи юридичної освіти (семіотико-правовий аспект). *Юридична психологія та педагогіка*. 2013. № 2. С. 82–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urpp_2013_2_10.
- Рабінович П. М. *Основи загальної теорії права та держави : навч. посіб. Київ : Атіка, 2001. 176 с.*
- Скакун О. *Теорія держави і права. Енциклопедичний курс : підручник. Харків : Еспада, 2006. 776 с.*
- Тимофеев Е. В. Специфика этики и аксиологии протестантизма: потенциал к внутриконфессиональному диалогу. *Манускрипт*. 2019. Т. 12. Вып. 1. С. 125–128. doi: <https://doi.org/10.30853/manuskript.2019.1.27>.
- Ткачук І. Д. Християнські цінності як основа формування сучасної вітчизняної правової культури. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. С. 505–508. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/132>.
- Циппеліус Р. *Юридична методологія. Київ : Реферат, 2004. 300 с.*
- Вовк Д. Християнська правова традиція: окремі аспекти методології дослідження. *Право України*. 2014. № 6. С. 139–148. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6146/1/Vovk_139_148.pdf.
- Юркевич О. М. Комплексний характер логіки в юридичній методології. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. 2019. № 1 (40). С. 39–49. doi: <https://doi.org/10.21564/2075-7190.40.155749>.

Стаття надійшла до редколегії 27.03.2020

Tkachuk I. – Postgraduate Student of the Department of Philosophy of Law and Legal Logic of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2717-250X>

Methodology of Research Christian Values Influence on Formation of Legal Culture of Ukraine

*The **purpose** of the article is to clarify the methodological approaches to the study of the influence of Christian values on the formation of domestic legal culture. The **methodological basis** of the publication was the application of a set of methods, which is necessary for the realization of the scientific goal, in particular: methods of formal logic (analysis, synthesis, generalization) and hermeneutics, which made it possible to study the texts of normative, doctrinal and religious sources, to reveal the essence of certain scientific positions of modern authors. **Scientific novelty.** The methodological approach proposed by the author can serve as a basis for further study Christianity influence on the formation of value bases of domestic legal culture. **Conclusions.** The methodology of studying the influence of Christian values on the formation of the legal culture of Ukraine has a complex architecture, which is not limited to a set of philosophical or general scientific methods. The analysis of the doctrines of Christian churches should be supplemented by the study of the practice of these churches, which allows to achieve objectivity in the assessment of religious influence on the law. In the methodological sense, it is important to develop the necessary conceptual and categorical apparatus, because it depends on the level of theoretical generalizations of the study.*

Keywords: methodology; method; categorical apparatus; Christian values; legal culture; process of cognition.